

Wprowadzenie

Praca stanowi istotny element ludzkiego życia. To poprzez pracę człowiek rozwija się oraz ma możliwość zmieniania otaczającej go rzeczywistości. Przez wiele osób praca uznawana jest za wysoko cenioną wartość, która nie tylko pozwala na zapewnienie stabilizacji materialnej, ale przede wszystkim daje szansę na samorealizację i rozwój jednostki. Ponieważ utrzymujący się poziom bezrobocia w Polsce oraz innych krajach europejskich nie napawa optymizmem, problematyka pracy i zatrudnienia stanowi temat wielu dyskusji podejmowanych w gronie specjalistów i ekspertów, zarówno na płaszczyźnie krajowej, jak i międzynarodowej. Brak pracy związany jest z licznymi negatywnymi konsekwencjami na poziomie społecznym, jak również indywidualnym, a ponadto bezrobocie implikuje zmiany w gospodarstwach domowych, tym samym niekorzystnie wpływając na rozwój gospodarczy naszego kraju.

Osoba, która z różnych przyczyn nie może podjąć zatrudnienia, traci wiarę we własne możliwości, ma zaniżoną samoocenę, a bilans jej dotychczasowego życia staje się ujemny. Postrzeganie siebie w „gorszej kategorii” niesie za sobą niekorzystne konsekwencje psychologiczno-społeczne, które mogą stać się podstawą do wystąpienia problemów z uzależnieniami, depresji i innych zaburzeń natury psychicznej. Obok zmian w codziennym funkcjonowaniu, brak pracy skutkuje przede wszystkim „brakiem środków do godnego życia”, zwłaszcza w sytuacji, gdy bezrobotny nie posiada żadnych oszczędności oraz prawa do zasiłku. Praca zarobkowa stanowi podstawę odczuwania bezpieczeństwa i stabilizacji życiowej

człowieka, dlatego współcześnie dość powszechna staje się opinia iż „należy się cieszyć, że człowiek ma jakąkolwiek pracę”. Biorąc pod uwagę pogłębiający się obszar polskiej biedy, trudno nie zgodzić się z powyższym sformułowaniem, ale warto również wspomnieć, że wiele osób nie odczuwa satysfakcji z wykonywanej pracy, jednak cieszy się, że takową posiada, ponieważ otrzymują za nią wynagrodzenie umożliwiające zaspokojenie podstawowych potrzeb. Bezrobocie wpływa również na fakt, że na rynku pracy mamy do czynienia z negatywnymi zjawiskami, np. pracoholizm młodych pracowników, którzy podejmują dużą ilość zobowiązań zawodowych w celu zaimponowania pracodawcy i umocnienia swojej pozycji w firmie. Praca w życiu człowieka powinna spełniać wiele istotnych funkcji, jednak współcześnie jesteśmy świadkami zanikania etosu pracy i niejednokrotnie traktowania pracowników w sposób przedmiotowy.

Prezentowana publikacja jest próbą nakreślenia najważniejszych obszarów i zmian, jakie zachodzą w postrzeganiu i kreowaniu pracy w XXI wieku. Książka składa się z trzech rozdziałów. W pierwszym rozdziale Czytelnik znajdzie opracowania dotyczące teoretycznych podstaw pracy, zmian, jakie dokonują się w postrzeganiu pracy w nowoczesnej rzeczywistości oraz przyczyn, które prowadzą do zanikania etosu pracy i pedagogiki pracy.

Rozdział drugi poświęcony jest rodzinie, edukacji i oczekiwaniom rynku pracy. Ponieważ bezrobocie jest zjawiskiem wielowymiarowym, bezpośrednio dotyka ono nie tylko bezrobotnego, ale również jego krewnych. W perspektywie zmieniającej się rzeczywistości istotnym czynnikiem jest wyrównywanie szans rozwojowych dla dzieci wywodzących się z rodzin bezrobotnych, ponieważ często pomimo zdolności i motywacji posiadają one „gorszy” start społeczno – edukacyjny. W tej części opracowania prezentowane są artykuły obrazujące sytuację kobiet, osób starszych, a także absolwentów uczelni wyższych na rynku pracy. Grupy te szczególnie narażone są na wykluczenie z rynku pracy, dlatego też ważne jest umiejętne korzystanie z poradnictwa edukacyjno-zawodowego.

Ostatni rozdział publikacji odnosi się do współczesnych wyzwań na rynku pracy. Dokonujące się przeobrażenia w życiu społecznym, obyczajowym czy też kulturowym wpływają również na przekształcenia rynku pracy. Wzrost kompetencji, możliwość swobodnego przepływu pracowników spowodowany dużą konkurencją implikują szereg szans, jak i zagrożeń dla rozwojowego wymiaru pracy.

Publikacja adresowana jest do szerokiego grona odbiorców, zarówno teoretyków jak i praktyków, zainteresowanych omawianymi kwestiami, którzy w swoich działaniach zajmują się szeroko rozumianą pracą oraz aktywnością zawodową.

Opracowanie zawiera przemyślenia, dokonania badawcze i opracowania teoretyczne, dlatego kierujemy je przede wszystkim do pedagogów, socjologów, pracowników socjalnych, jak również studentów, którzy w przyszłości sami podejmą trud pracy i związaną z tym odpowiedzialność. Mamy nadzieję, że zainteresuje ona wiele środowisk, a prezentowane zagadnienia przyczynią się do dyskusji oraz praktycznego działania w obszarze jaki zajmuje praca w życiu człowieka.

Józefa Matejek
Katarzyna Białożył